

Kmetški prijatelj.

Der Bauernfreund.

Izhaja v sako prvo in tretjo nedeljo v mesecu, in košta s poštnino vred za celo leto 1 gld. 50 krajcarjev, za pol leta 80 krajcarjev.

Rokopis se nazaj ne pošilja, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Za oznanila se plača za navadno versto 8 kr.

Denar za naročilo kmetškega prijatelja prosimo pošiljati v gosposke alicke stevilka (Herrngasse Nr. 6.)

Edin državni jezik v Avstriji.

Med mnogoverstnimi željami, ktere izhajajo na predovalci in dobro Avstrijsko misleči državni poslanci, je posebno ena želja, kateri opovirajo na vsak mogoč način vodje vseh narodnih strank razen nemških. To je namreč želja, da bi se odločil postavno jezik, kterega bi morali razumeti, govoriti in pisati vsi državni uradniki in služabniki. Tak jedin jezik bi bil bi toraj zveza, ki derži skupaj vse narode našega Avstrijskega; naše domovine. Dandanašni je ta jezik še navaden. Nemški jezik je. Z nemškim jezikom porazumljevajo se Poljaki s Slovenci, Čehi s Ruteni; nobenemu le količkej pametnemu človeku ne pride v glavo tajiti te resnice. Napredoljubni poslanci, kterim je mar za obstajo naše avstrijske države, želijo toraj, da bi določila postava državni jezik, do zdaj še nimamo take postave, in prav verjetno je, da Čehom pride kmalo na misel, zapustiti sodajno šego, kar že začnajo; to pa bi imelo naši državi najhujše nasledke. Bog je kazoval babilonsko ljudstvo, katero je bilo tako otabno, da je hotelo zidati stolp do nebes, naj hujše s tem, da jim je zmešal jezik, in se toraj niso mogli več med sabo razumeti. Dal jim je različne jezike, in mahoma so se razperli, ter se razdelili vsak v svoje kraje.

Nar lepši izgled pa nam daje katoliška cerkev, kako važen in dobrodelen da je jedin jezik. Naša katoliška cerkev nam kaže edinstvo jezika, pa tudi edinstvo v zafeljni lepega, zlahtnega in visocega namena. Dubovni, cerkveni služabniki, razumijo vsi cerkveni jezik, latinski jezik, naj bodo si doma na Francoskem, Nemškem, Avstrijskem, Angloskem, na Ruakem ali v Ameriki; vsi ti čuvaji božje volje imajo edin cerkveni jezik, pa tudi edino

Eine Staatsprache für Oesterreich.

Unter den verschiedenartigen Wünschen, welche die fortschrittlich und treu österreichisch gesinnten Reichsrathsabgeordneten haben, befindet sich besonders einer, der von den verschiedenen Parteiführern der nicht-deutschen Nationalitäten unseres österreichischen Vaterlandes mit Erbitterung und Festigkeit ohne Grenzen bekämpft wird. Es ist dies der Wunsch, daß durch ein Gesetz eine Sprache bestimmt würde, welche alle Beamte und Diener des Staates verstehen, sprechen und schreiben können sollten. Diese Sprachkenntniß erleichtert den Verkehr aller Aemter und Behörden im ganzen österreichischen Kaiserstaate wesentlich, sie macht ihn billiger und schneller. Diese „Staatsprache“ ist mit ein Bindemittel zur Vereinigung aller Nationalitäten unseres österreichischen Vaterlandes. Heute noch geht, und ist es so. Die deutsche Sprache ist es, mit welcher sich der Pole dem Slovencen, der Tscheche dem Ruthänen verständlich macht. Niemand wird wohl leugnen, daß es wirklich so ist. Nun wollen die um den Bestand unseres österreichischen Vaterlandes besorgten, fortschrittlich gesinnten Männer die gesetzliche Bestimmung einer Staatsprache haben, weil eben noch immer kein Gesetz darüber existirt, und es den Tschechen am Ende einfallen könnte, von dem jetzigen Gebrauch abzugehen, was natürlich von den schwerwiegendsten Folgen für den Staat wäre.

Unser Herrgott strafe das Volk der Babylonier bekanntlich am Kerzgen damit, daß er ihnen die Möglichkeit nahm, sich unter einander zu verstehen. Er ließ sie verschiedene Sprachen sprechen, und alsdab wurden sie uneins, und zogen auseinander. Das schönste Beispiel aber von der großen Wichtigkeit und hohen Bedeutung einer allgemein geltenden Sprache, dort wo in allen Nationen und Völkern der ganzen Welt durch Einigkeit einem schönen großen edlen Ziele zugestrebt wird, giebt uns unsere heilige katholische Kirche. Die Diener der Kirche, ob sie nun in Frankreich oder Deutschland, Oesterreich oder England, Rußland oder Amerika und den anderen Welttheilen die Hüter des göttlichen Wortes und Willens sind, alle verstehen die einheitsliche

voljo, edine namene. Latinaki jezik je državni jezik naše katoliške cerkve, katoliškega kristjanstva, veče vse naslednike Kristusove in naslednike aposteljnov med sabo, in nobenemu olikanemu človeku, ne more priti na misel, terdití, da bi katoliški duhovni ne bili jedini v svojih namenih, naj bodo si doma, kodar je, naj jim je pela mati pri zibeli kakoršni koli pesem, vsi se trudijo resnično in zvesto za blagor kristjanstva, za blagor naše matere katoliške cerkve. Kaj menite, da to nima valjave za naše Avstrijanske derzavne okoljine. Gotovo da, vsak poštenjak, vsak avstrijanec mora želeti, da bi se strinjali tudi v naši derzavi, v naši domovini čuvaji reda, mogočnosti in moči, enako katoliškemu duhovnemu stanu. Misliti bi bilo, da bi tako naravna, pravična in tudi koristna želja ne opovirala nobenemu na celem svetu. Žalibog pa vendar je tako, ker vodje posameznih narodov ne mislijo na drugega, kot na pričkanje in prepír, toraj pri tem prepíru nimajo časa premisliti, da nima samo dežela ali prebivalci dežele, katero zastopajo v derzavnem zboru, svojih potreb, temveč tudi cela derzava, in če se te derzavne potrebe zanemarijo, grozi nevarnost deržavi, še bolj pa posameznim kronovinam. Čehi prebivajo v rodovitni, bogati deželi, toraj opovirajo edinemu derzavnemu jeziku večinoma zato, ker si želijo samostojno česko kraljestvo. Vse mogoče toraj pojenjajo, da bi razrezili zveze, ki nas Avstrijance, vse narode v našem lepem cesarstvu še edinijo, ker pa je ravno ednoten jezik narnogojnejša vez pobratimstva, jim je toraj ta tudi narbolj na poti. Naši osredniki in odrešeniki slovenskega naroda, seveda letajo za Čehi, ker sami bi ne veljali čisto nič, in ne mislijo, ali pa tudi neosejo vodeti, da bi bila nam naj hujša škoda, če bi se Česko odločilo od Avstrije, kakor n. pr. Ogersko. Čehi bi radi življali vse dobrote naše Avstrije, hoteli bi, da bi jim mi donášali vsa mogoča darila, sami pa nevoljno nosijo bremena, ktera nam mora nalagati derzava. Česka je bogata dežela, ima več donoskov, kakor jih potrebuje, ti pomagajo toraj v sedajni derzavni zvezi revnim deželam, kakor Kranjski, Koroški i. t. d. Prašajte toraj vaše pervake, kje bodo kopali denar, če bi se dežele razločile vsaka po svojem jeziku. Govorili bomo še več o tem, in gotovo bote spoznali, da vaši vodje naravnost v vašo pogubo delajo, pripraviti vaše bojeje na beraško palico, če brez premislilka lazijo za Čehi in mesto delati za vas, pripomagavajo jim le do vsih njihovih sebičnih namenov. Čehi bodo vas in vaše pervake zasmehovali, če dosežejo svojo željo, namreč svojo samostalno Česko kraljestvo; vi pa ljubi prijatelji! vidili bote v svojih davkarskih bukvicah, kako vam je bilo delovanje ali postopanje pervakov koristno. Vaša pamet in Bog vas tega obvaruj!

Kirchensprache. Die lateinische Sprache ist die Staatsprache der katholischen Christenheit, sie verbindet alle Nachfolger Christi und seiner Apostel miteinander; und es wird wohl niemand Gebildeten auf der Erde geben, der nicht zugeben müßte, daß die katholischen Priester treu und fest zusammenstehen, wessens Landes sie auch sein mögen, welche Mütter ihnen auch das Wiegenlied gesungen hätte. Alle fördern sie das Wohl der Mutterkirche redlich und treu. Sollte dieses Beispiel keinen Werth für unsere Verhältnisse haben? O ja! jeder ehrliche Oesterreicher muß es aus vollster Seele wünschen, daß auch in unserem Staate ein solches Zusammenhalten der Hüter der Ordnung, Macht und Stärke im Staate stattfinden würde, wie wir es früher von dem Priesterstande gesagt haben. Man sollte glauben, daß gegen einen so einfachen, natürlichen vernünftigen Wunsch einer in den anderen Reichen der Welt ganz selbstverständlichen Sache gar kein Gegner auftreten könnte. Und doch ist es leider so, und zwar aus dem Grunde, weil die Führer der einzelnen Nationalitäten in Oesterreich über den thrichten Hauf und Haber, den sie untereinander haben, keine Zeit dazu verwenden können, auch daran zu denken, daß nicht nur die Provinz und das Volk, dem sie angehören, sondern auch der Staat Bedürfnisse hat, deren Verweigerung von unberechenbarem Nachtheil sein muß. Die Tschechen, die im reichen Böhmen haufen und herrschen, sind hauptsächlich gegen die gesetzliche Bestimmung der Staatsprache, deshalb, weil sie gerne ein selbständiges „Königreich Böhmen“ haben möchten. Sie thun nun alles mögliche, um den Verband der einzelnen Nationalitäten im Kaiserstaate zu lockern, und weil eben die Staatsprache ein Stüt für dieselben wäre und ist, ist sie ihnen im Wege. Unsere slovenischen Volksbeglückter laufen natürlich mit den Tschechen mit, weil sie allein nichts gelten würden, und denken dabei nicht, daß wir hier einen großen Schaden hätten, wenn Böhmen so von Oesterreich getrennt werden würde, wie z. B. Ungarn. Die Tschechen möchten wohl gerne den Vortheil von der Macht des großen Staates und von der großen Bevölkerung Oesterreichs haben, sie möchten gerne haben, daß man ihnen alle möglichen Opfer brächte, selbst aber tragen sie nur mit Widerwillen die Lasten, die der Staat auferlegt. Böhmen ist ein reiches Land, welches Ueberschüsse aufweist, die dann den ärmeren Ländern, wie z. B. Krain, Kärnten u. s. w. zum Nutzen kommen. Fragt Euerer Herren Pervaken, wo sie dann das Geld hernehmen möchten, wenn die Länder nur nach Sprachen geordnet und zusammengestellt werden würden. Wir werden ein ander Mal davon genauer sprechen, und Ihr werdet sehen, daß Euerer Führer gegen Euer eigenes Wohl arbeiten, wenn sie in allen Dingen kopfflos mit den Tschechen laufen. Diese Tschechenführer lachen sich in die Hauff, und wenn sie erst ihre Wünsche durchgesetzt und es zum selbständigen Königreiche Böhmen gebracht haben werden, dann werdet Ihr es liebe Freunde in Eueren Steuerbücheln sehen, wie vortheilhaft die Sache für Euch ist. Euer Verstand und Gott möge Euch davor bewahren.

Nekdaj in — danes!

Pojasnilo umnemu Kranjcu.

(Dalje.)

V omenjeni seji deželnega zbora govorilo se je o novo — ustanovljeni šoli na Majerjih v okraju Črnomljskim, za katero so dotični kmetiči stariši sami zahtevali, da naj se v tej šoli tudi nemško in temu zahtevanju je tudi vstregla vlada. To je zlo razburilo imenovane samoslovenske poslance, kajti oskrumba jim je, da se namesto njih uprašajo stariši otrok, da bi kmet govoril in nasvetoval, ker so oni edini svetovalci in njihovi somišljeniki in ker naj kmetu zadostuje to, kar mu oni ponujajo, s kratkim: kmet naj molči in — plača! Torej se je poslanec Karol Kljun vrnil zastran te naredbe do c. k. deželnega predsednika gospoda Winkler-ja in zahteval pojasnenje, zakaj da vlada pripusti, da se nemščina razširja po kranjskih šolah? Predsednik Winkler pa, sicer slovenskim poslancem, ki so svoje rojake z novimi davki preobložili, dovolj ugoden gospod, je odgovoril, da je deželni šolski svet postavno ravnal, da se je moral zaradi nemškega jezika ozirati na želje starišev otrok in da kteremu to ni všeč, naj se pritoži na Dunaji!

Poslanec Kljun, žalibog duhovni gospod! je na dalje popraševal v deželnem zboru, ali je vladi znano, da „nemško šolsko društvo“, ki podpira šole na Slovenskem, pozroča veliko šantovanje, veliko sovraštvo po deželi? In g. deželni predsednik so na to hinavsko uprašanje odgovorili, da to ni res, da šolsko društvo ne šunta, ampak postavno ravnal in da ga ljudstvo nikakor ne sovraži! Gospodje Kljun in njegovi družbeniki, ki edini so nasprotniki dobrodelnega šolskega društva, so bili po tih besedah deželnega predsednika v javni seji deželnega zbora stavljeni nalašč in osramoteni! — In to je bila pravična kazen! Želimo pa, da si tudi ljudstvo iz tega dogodka, kakor jih je enačih obžalevanja vrednih mnogo, vzelo izgled v razpoznanje, kakšne baže da so ti poslanci njegovili!

Nemško šolsko društvo,* ki podpira šole na Kranjskem, s tem namenom da se tam tudi nemško podučuje, z veliko tisoč goldinarjev vsako leto, se nahaja iz častivrednih dobrodelnih rojakov, ki so pravičnega mnenja in ki razumijo predobro, da je otrokom, da je prihodnemu ljudstvu! treba omike. Kakor so druge dežele obogatele in k moči prišle po omiki, tako naj bi se tudi naše mile domovine blagostanje povzdignilo! Prava omika obrvarje ljudstvo mnogih nadlog; le po omiki si zamore vsakdo obuditi duševne zmognosti, si more pripomoči kmet v svojih gospodarskih rečeh, se zamore znebiti sleparjev ki se dan današnji v raznoterih oblikah klatijo po svetu in če dalje bolj tudi po kmetih!

— Edini to je namen nemškega šolskega društva in njegovih udov! Seveda slovenskim poslancem nove baže to ni po okusu, oni nimajo v svojih verstah enakih moč, ki bi dejajno z darovi, s svojim premoženjem podpirali napredek, oni znajo le — govoriti in se ustiti, ako jih pa vprašate za denar, e no! denar potrebujejo sami od vas kmetov za svoj „narodni dom“ in še za kako drugo reč!

Glejte med tim na moše nasprotne stranke, ki so tudi rojaki vaši, tode domoljubi ne samo z besedo, ampak še bolj z dejanjem. Glejte na onega Kranjca Stampflina, ki je daroval vlnsko leto 100.000 gld. to je sto tisuč goldinarjev za šolske namembe ino revne dijače na Kočevskem in ki nas spominja na onega dobrotnika Knaif-na, ki je v prejšnjem stoletju tudi ustanovil velikanske štipendije za slovensko mladež, ki obiskuje nemško-visoko-šolo na Dunaju! Glejte na Kranjca Hočevarja v Krškim, ki je podaril enako pred nekimi leti 80.000 to je osemdeset tisoč goldinarjev za ondoto meščansko šolo! — To so domoljubi, ki jih sicer novoslovenski govorniki zančujejo kot nemškutarje, toda njih stopinje se bodo še sledile v poznih prihodnih časih in njih dejanja bodo živela hveležnemu narodu v spominu, med tim ko bojo glasovi onih govornikov še davnje pozabljeni!

Zakaj da hvalimo te moše? Vemo da jim ni mar za hvalo, kajti hvalo imajo v svoji dobri zavesti, v svojem srcu. Omenili pa smo o njih, da boste sodili po Kristusovim nauku: Glej na njih dejanje in spoznal jih bodeš!

Menimo tedaj, da smo nekoliko pojasnili korist nemškega jezika za prebivalce naše kranjske dežele in da ne more nihče resno verovati, da bi bilo znanje tega starodavnega, bratovskega jezika bodi si kteremu hoče, škodljivo.

Omenimo pa naj tudi na tem mestu, da bi bila brezvestna krivičnost, nam očitati, da smo mi, ki zagovarjamo znanje nemškega jezika, slovenskemu maternemu jeziku nasproti! Mi želimo izobraženost in vemo dobro, da duševna izobraženost zahteva tudi vzgojo maternega jezika. Mi ljubimo svojo domovino in svoj narod in želimo maternemu jeziku mirni, pošteni napredek! Le bedak bi znal trditi, da je Kranjec, da je Slovenec sploh, slovenski jezik nepotreben. Potreben mu je timveč kakor vsakemu narodu njegov jezik, potreben mu je ko vsakdanji kruh. Toda, kakor po Kristusovih besedah človek od kruha samoga ne živi, tako tudi mi, ki imamo mnogih razmer s bližnjimi tujci, ne bodedo zahajali se samim domačem jezikom!

(Dalje sledi.)

Zakaj pri kmetijstvu kredit vpeha ?

Na prašanje hočem razločno odgovoriti. Kmet, denarja potreben, gre k sosedu ali dalje k prijatelju, kjer ve da posojilo dobi, in prosi iz zastavo grunta in hiše — včasih tudi duše in telesa za denar.

Napravi se zadolžno pismo — (šuldbrief) in intabulira se zastava na posestvo dolžnika.

Nekaj časa odrajuje dolžnik obresti (činše) po redu, potem pa zaostane te dolžan.

Posejalec je primoran dolžnika na odrajovanje zaostanega činža tirjati in če ga še ne dobi, mu ne ostane drugega kakor, kapital dolžnika napovedati.

Zdaj pa je že ogenj v strehi, posejalec je največji sovražnik, naj hujši odretnik, nima serca ne duše plačila za vendar ne dobi.

Potem je posejalec primoran kapital in činže s tožbo in eksekucijo iskati.

Od dobe tožbe pa že začne dolžnik študirati, kako bi napravil, da posejalec svojo tirjatev bi zgubil.

Zdaj začne kozolec in hlev prodajati, hišo podirati, pobere cigle iz strehe, po hosti in po punharti drevje posekuje in z besedo vse, kaj je premakljivo ali se ne proda in razkuje grunt in hišo napravi tako, da obropani nima nobene vrednosti več.

Takšno hudobnež se še potem pa povsod hvali, kako je naredil, da je temu, ki ga je začel martrati, dobro fige pokazal.

Ali prijateljli, je to pravica? Gotovo ne in kdor tako počenja, že sam sebe sodi in gotovo čez kratko ali dalje se takšno delovanje maščuje nad tem, kateri ga stori.

Pa tudi prelomljenja postave se tak krivičnež vdeleži, kajti od tega trenutka, ko dolžnik šuldbrief podpiše in grunt in hišo zastavi, ja ni več prost lastnik zastave, ampak mora pomisliti, da posejalec njemu je na up vrednosti tega, denar izročil in dal.

Zatoraj se ni čuditi, da zaupanje ali kredit po deželi vpeha in da vsak, kateri kake goldinarje prihrani, rajši jih brez činža v žepu derži ali pa v hranilnici položi, kakor da bi si s tem, da posojilo da, sovraštvo in zgubo na vrat obesil.

Med tem pa povem, da so še tudi poštenjaki kateri, če jim se posojilo da, gledajo na to, da se tudi poverne in najdejo se še ljudje, pri katerih namesto šuldbriefa in intabuliranga velja, da roko poda in pravi: „mož beseda!“

Bog daj dosti takih in malo onih.

Pristavi se pa opomba temú, če prijatli vidite, da med vam kakšen zanikernik, zgorej dokazano krivičnost počenjati začne, kaj hitro zavedenje pri c. k. sodniji napravite, ino zadovoljti se gotovo, da se takemu delu cilj in konec stori.

Kmetom v poduk.

Kmetje med sabo po navadi ne govorijo prav prijazno in priljudno, ter se poslužijo nar večkrat med saboj besedi, ktere bi drugim izobraženim ljudem bile razaljenje. Osel, bik in tako dalje to je nevadno v kmetjskih pogovorih, in z besedami goljufati, krasti, in takih besedi več, s temi tudi ne varčujejo.

Kazna postava pa je za vse ednaka, za kmeta in mestjana, za izobraženega olikanega in neolikanega kmeta. Nevarnost zapasti ti postavi pa je kmetu večja, kakor olikanemu, kmet je navajen od mladosti govoriti, kakor misli, taki izrazi so mu že navadni od mladih let, olikanemu pa se večidel izkrajajo iz ust, ko je navadno jezen. Misliti bi bilo toraj da kmet, kmetu ne zameri, če mu je rekel tako besedo, ktere so navadne pri kmetih. Pa žalibogi ni to tako, vidimo dan na dan ravno nasprotno. Kmetje letajo zavoljo takih besedi, ktere gotovo ne kratijo nobenemu časti, ker so navadne, k sodnijam, zavoljo častnega razaljenja tožiti. drenjajo se pri sodnijah tožili in toženci, in priče, pričkajo se, kričijo in razaljujejo tu v resnici eden drugega. Kakošna pričkanja ali pravde pa so to? A. je rekel da je B. osel, C. pravi, da je D. goljufal pri kupovanji konja, X. pravi, da je prisegel Z. po krivem. Vreme je krasno in kaže kmetom iti kositi seno, ali pa kaj drugega delati na polji, pa mesto delati doma, drenjajo se pri sodniji za roč, ki ni piškovega oreha vredna. Nar večja škoda pa je pričam. Kogar pokliče sodnja za pričo, mora priti, če ne, plača kazni, vsa najvažnejša dela mora pustiti doma neopramljena, in ne dobi za svoje pričevanje, pri katerem je zamudil največkrat cel dan. Čisto nič, če ni doma dalje, kakor miljo od sodnije; če je pa dalje doma dobi ravno toliko, da si more kupiti o poldne v mestu kaj gorkega. Kje pa dobi kaj za zgubljeni čas, sodnja ga pokliče ob devetih zjutraj, pride pa morda na versto ob dveh ali treh popoldne. Kdo mu poverne zamujeni čas, če je bil klican za pričo, da je kmet kmetu povedal kako krepko besedo, ktere so pri njih v navadi, doma pa je zamudil vse delo, ali morda moral je najeti delavca, da se je zgodilo potrebno in neodlagljivo kmetijsko opravilo. In zakaj je zamudil vse to, zakaj ima škodo? Navadno so taki kmetje ki letajo za vsako besedo k sodniji postopaj, ki kradejo našemu ljubemu Bogu dan, svojim osedom pa dragi čas, kterega bi radi boljše obrnili. Druge kmete pa šuntajo taki, kterim dela manjka in bi radi zaslužili za slab svet nekolikoj krajcarjev.

Dopisi.

Iz Mariburga. (Kako naj se materni jezik ljubi in goji? Mnogokrat se nam vrine to prašanje, pa le malokrat dobimo pravi

Gospodarstvena priloga.

Priložena od štaj. kmetijske družbe 10. šte. „Km. prijatelja“.

L. 1882.

3. decembra.

Štev. 3.

Oznanilo.

Kakor uradna poročila kažejo, prenehala je goveja kuga na Hrovatskem, samo v Mitrovaškem okraju še jo imajo. Vслед tega dovolim vvažanje goved in govejkih pridelkov iz okrajev: Gospić, Ogulin, Petrinja, Kostajnica, Gradiška in iz ostale Hrvatake. Vendar prepoved še velja za dovažanje iz okrajev: Mitrovia, Županje, Ruma, Vukovar, Brod in Petrovaradin. Vvažati pa se sme le po železnici nad Brežice proti potnim listom živiniskim in drugim spricalom itd., o katerih je govor bil zadnjič. (Glej „Gospodarstveno prilogo od 5. in 19. novembra t. l.)

V Gradci dne 6. nov. 1882.

C. k. štajerska namestinja:
Smucenberg.

Zoper škodljive povodnji.

Povodnji na Tirolskem in Koroškem so neizrečeno veliko škode naredile. Da se podobnim nesrečam na Štajerskem kolikor mogoče v okoli prihaja, zaukazala je c. k. namestinja vsem glavarstvom sledeče:

Uže to kar se o nesrečah v след povodenj poroča iz Tirolskega in Koroškega, je napotilo marsikaterega uradnika javne uprave poizvedavati po uzrokih tolikim nezgodam. Gotovo je tudi marsikateremu na misli prišlo, morebiti pa dezurno izerpivanje gozdov in njihovih pridelkov, dalje močno tanemarjenje vseh pripravkov zoper povodnji tudi pri nas žuga s podobnimi nesrečami.

Vse, kar bi se imelo tukaj storiti, se ne da lahko v kratkem dopisu navesti. Toda mislim, da je dolžnost vsem uradnikom javne uprave, da vsak v svojem področju skuša to delovati, da se vse opusti, kar bi utegnilo nesrečo pomnožiti, a tudi stori, kar je mogoče, da je dovolj pripravkov zoper nesrečo pri rokah, kadar je treba.

Zaukazujem tedaj, da se strogo izvršujejo določbe sedaj veljavne gozdarske postave pa postave zadevajoče vodno policijo.

Gozdarska postava od 31. decembra 1852 daje političnim oblastim mnogo prilik po dolžnosti skrbeti, da se gozdi ohranjajo. Kajti priznava se, da so gozdi ne samo koristni gospodarstvu in zdravju, ampak da so tudi močna bramba nasproti nalivom in ploham. Zlasti se opozoruje na §§ 2, 3 in 4

omenjene postave, ki veljajo posebno planinskim krajem, pa na § 19, ki določuje kazni, katerih smejo uradniki nalagati, če se kdo zoper postavine zaukaze pregreši. —

Vendar pa kar se nesrečam vsem in v kratkem času s pomočjo gozdarske postave ne more v okoli priti, zato treba je še na druge pomočke paziti. Opozorujemo tedaj okrajna glavarstva, naj pazijo na to, da bodo se struge hudournikom, potokom in vodam trebile. To je potreba zlasti po vsakej povodnji, ko se v struge zapise hlodovja, kamenja, tudi je skrbeti, da ne bode v vodo sega-joče drevje vodenega toka zadrževalo. V planinah morajo se prebivalci opominjati, da si hudournike pametno zajezijo. Vendar jezovje ne smejo biti preveliki, kajti če se s njimi nabere veliko vode in ta utrga jez, je nesreča potem veliko hujša.

Zlasti pa naj okrajna glavarstva s potrebnimi opomini in poduki uplívajo na župane in druge imenitnejše osebe po srenjah ter jim naj dokazujejo potrebo, kako zamore vsak pripomagati, da se izvršujejo postavine določbe na korist in blagor vsemu prebivalstvu.

Kaj ima kmetovalec storiti drugo polovico novembra.

Dokler je mogoče, nadaljuje se delo pod milim nebom: pračijo njive, vozijo gnoj, ga trosijo in če je časa dovolj, tudi pod brazdo spravljajo. Takšnemu delu stori le trden mrax ali sneg konec. Izvoženi in navoženi gnoj ne smemo dolgo ležati pustiti. Bolje storimo, če ga precej damo raztrositi tudi, če ga ni mogoče hitro podorati. Kajti drugače nam gnoj preveč izluži dež. Kder je gnoj stal, je zemlja pregnojena. Tudi se pozgubi preveč amonjaka, kar se pri raztrošenem gnoju ne godi v tolike meri. Tudi travnikom gnojijo sedaj in jih napajajo. Kder je težka ilovica in močvirnata zemlja, ondi kaže stoženega apna natrositi; trava potem zraste veliko lepša in boljša.

Po njivah je treba potegniti grabnov, da se dežnica in snežnica hitro odeja; stari grabni pa se naj popravijo, da zopet vlečejo.

Razumen kmetovalec najde ob vsakem času in vremenu dela pri svojem gospodarstvu. Če mu ni dano zaradi vremena delati na njivah in travnikih pa popravlja doma okoli hrama,

kar se da: steze podvaža s prodrom, kar je velike vrednosti. Dobre steze lajšavajo vožnje uprežnej živini, na vozove je mogoče več naložiti, delo gre hitreje od rok, vozovi in vprešene spravne menje trpijo. Tudi je okolo hrama, po dvorišči mnogo snažiti in trediti; ploti so lahko sedaj popravljajo in zapušteni vrti uredijo. Živini se tudi lahko dela najde: treba je drv in stelje dovažati in prsti za kompost. Kdor ne misli spomladi kaj staviti, tudi lahko marsikatero vožnjo sedaj opravi brez velike skrbi.

Po nekod še mlatio, drugod delajo predivo, snažijo zrnje, ga premešavajo v žitnicah, krompir, korenje, repo odbirajo v kletih in repnicah. Zoper zimski mraz je treba takšne pridelke dobro zavarovati o pravem času.

Kdor zamore, naj kupi gipsa in ga trosi na gnojišča pa tudi na gnoj v hlevih. To zabrani, da amonjak ne odhaja pa tudi smrad odpravljaj; zrak v hlevih ostane čist in zdrav.

Pitavnej živini se mora dobro stroči, da se hitro debeli. Lepega snaga, dobra stelja in mir veliko pripomogajo. Krma pa se polaga v malem pa večkrat. Tako žival vselej rada žre. Hitreje udebeltijo živino, če jej kaj koruze, prg, sladnih cim itd. privoščijo. To ne stane veliko pa znatno koristi.

Wilhelm.

Poročilo o delovanju centralnega odbora.

Centralni odbor kmetijske družbe štajerske zboroval je dne 6. novembra t. l. Iz ove seje poročamo sledeče:

1. Za grof Meranovo in nadvojvoda Jovanovo ustanovo štajerskemu kmetijstvu v korist priredilo se je ustanovno pismo. Sklene se toraj poprositi, da grof Meranova rodbina pa visoka vlada pritrđi.

2. Grof Falkenhayn, minister poljedeljstva, se je pisмено zahvalil centralnemu odboru, da je ta v pismu do dunajskega mestnega svetovalstva krepko pobijal ugovore zoper vladin črtež novega reda na živinskem tržišču dunajskem.

3. Visoka c. k. namestnija se prosi, naj z ozirom na uže uloženo prošnjo od 7. novembra 1881 pozove strokovnjakov, ki bodo premitljevali in pretresovali, kako bi se dali osenovati zavodi v čavarovanje poljskih pridelkov zoper točo, in domače živine zoper razne nezgode.

4. Baron Karol plem. Berg je navčtoval, naj bi se kakor na Ogerskem tudi pri nas na Štajerskem osnovala vzrejališča bikov, ker je teh še vedno premalo. Sklene se naložiti tajniku, da o tej vevležnej reči več poizvé, zlasti pa kakšne skušnje imajo uže na Ogerskem.

5. G. Pairhuber, podpredsednik kmetijske družbi, poroča o načelih, po katerih bi se naj

prenarodila postava (red) za posele (dekle in hlapce). Odbor mu pritrđi, vendar sklene naj gospod Pairhuberjev črtež pregleda odesk 7 moč, namreč gospodje: Pairhuber, dr. Fürst, P. Prah, baron plem. Berg, K. Schnetz, Al. Werk in Karol Haupt. Viničarski red pride pozneje na vrsto, ker dotične podružnice in vinorejska društva še niso doposlala svojih poročil.

6. C. k. namestniji se pošlje prošnja, naj pouzroči, da zanaprej ne bodo delali davkarski eksekutorji tolikih stroškov, kakor sedaj.

7. Gospoda profesor Wilhelm in Schmirger sta poročala o tem, kar je državno železniško svotovalstvo sklenolo zastran tarif na železnicah.

8. Na prizadevanje podružnice: okolica graška, gre prošnja do deželnega odbora, naj se vsem posestnikom, ki so lotos bibe na držbi kupili od kmetijske družbe, podeli licenca, da jih smejo za pleme rabiti.

Novi somenjski red za centralno govejo tržišče dunajsko.

Mnogo nahaja se ljudij, ki mislijo, da so avstrijsko-ogerske dežele prererne in preslabe, da bi Dunajčanom dovolj klavne živine goveje dovažali, odkar je meja zaperta ruskim in rumenskim govedom, to pa zavoljo goveje kuge, katero smo poprej od ondot dobivali. Tožijo, da se premalo goveje živine sedaj postavlja na govejo tržišče dunajsko.

Slednje utegne biti resnično. Vendar uzroki ne tičijo v postavi, ki zabranjuje vvažanje ruskih in rumenskih goved, ampak v zelo drugih razmerah. No, in te razmere so takšne, ki branijo avstrijsko-ogerskim gospodarjem z lepa prodteti in priti na dunajsko tržišče. Preveč nepoklicanih ljudij in njih dobičkaželost meša in postavlja se zmes, ki gleda le na svoj šep in dobiček. Na dunajsko tržišče je se drzno vrinolo mnogo mešetarjev, ki so vzeli v roke vso kupčijo z govejo živino. Vsled tega meščani dobivajo n. pr. govedino po ceni, katere niso nastavili govedorejci, ampak dobičkaželni dunajski mešetarji. Meščani plačujejo meso drago ali stradajo. Kmetovalci pa prodavajo goveda slabo ali morajo doma imeti. Tako imajo mešetarji dunajski v kleščah meščane in kmetovalce. Zavoljo tega morajo meščani govedino drago plačevati, kmetovalci pa goveda po slabej ceni prodavati, da mešetar dunajski temveč dobička v svoj globoki šep vtakne. No, in temu na dve strani pogubnemu mešetarstvu prizadeva si ministerstvo v okom priti. Ono hoče moč samoprid. in mešetarjem zlomiti in tako pomagati meščanom do ceneje govedine, kmetovalcem pa do boljše plače za prodana goveda.

Zato pozdravljamo z velikim veseljem, da je visoka c. k. vlada z ozirom na postavo od 29. februarja 1890 začela mestom predpisovati in zaukazovati, kako se ima goditi zanaprej na govejskih tržiščih.

Zlasti za mesto dunajsko je izdalo nedavno poseben tržni red, nemški: Marktordnung, kate-rega se ima v prihodnje vsakdo držati. Ta novi tržni red je dober izvrsten. Dosedanja mešetaraka moč je zvečinoma omejena, deloma celo uničena.

Novi tržni red, mestnemu svetovalstvu dunajskemu od vlade v pregled predložen zaukazuje najprvije, da se imajo goveda na tržišče postavljena prodavati živa. Barantati se ima tudi le z ozirom na živo težo. Ko je kupčija sklenjena, postavi se žival na tehtnico ali vago. Navzok pa ima vselej biti lastnik goveda z mešetarjem vred. Cena se računi po novem meterskem centi (100 Kilo). Kupec dobi uradni list o teži prodane živali. Na tehtnice ali vago stavijo živali brezplačno.

Ceno nastavlja potem somenjska komisija, to pa vselej z ozirom na težo živega živinčeta. Če se pa prodajalec in kupec pogajata, koliko procentov se ima ceni odbiti, presojevati se ima to vselej po žive teži. Tista živina, ki se najmenje 14 ur pred sejmom na tržišče postavi, se spravi v bližnje hleve, nasiti in napoji, potem pa 12 ur teško pusti, se vé, ako lastnik ni drugače in razločno zaukazal. Katere živali niso teške, naznani somenjska komisija z oznakom, ki se na javno desko pribije. Pri takih živinah se sme ceni nekaj procentov odbiti, pri teških pa ne.

Ta nameravana naprava je velike vrednosti. Kajti do sedaj se je barantalo in kupčevalo samo z ozirom na klavno težo. To so pa pogosto cenili samo z ogledovanjem živali, kder je prodajalec skoro vselej bil na slabšem.

Pogosto so za poskujnjo nekatero žival zaklali, da so izvedeli njeno pravo klavno ceno. Da se človek pri samem cenjenju po pogledu lahko zmoti, to je očividno in dovolj skušano. Pogosto tedaj se zgodi, da prodajalcu preveč procentov od cene odbijejo. Mesar pa, ki ima mnogo skušenj, se malokedaj zmoti. Prodavanje živine po klavnej teži je toraj slabo za prodajalca, a koristno le mesarju. Zato je zelo opravilno, da se ta način prodavanja po dunajskem tržišču prepove.

Tudi drugi način poizvedeti klavno težo živinčeta, namreč zaklanje enoga ali več živinčet, ni dober in hvalevreden. Zlasti slabo je za prodajalca skoro vselej, če se iz množine živinčet eno vzame, zakolje, in po tako najdeni klavni teži sklepa na isto težo pri vseh ostalih živilih. Tudi je pri klanju živinčeta mnogo dela in mesarji znajo tukaj marsikaj prekriti in na svoj dobiček prodajalcu na škodo obrniti.

Zato je hvale vredno, da se tudi ta način odpravi.

(Konec prih.)

Tržne novosti.

V Gradci bil je 2. in 9. novembra na tamonjni borzi za zrnje in moko večji tržni den ali sejem. Cena je sprva malo pritegnila, in pri tem ostala, čeravno se je od dod. poročala, da bodo kmalu padala.

Zastran kupčije s sadjem pa je objavljenih mnogo poročil. Tako beremo v poročilih iz Angerja v Nemškem, da so ondi dobili veliko sadja ter ga marljivo prodavajo; mošne gruške 7—8 gold., jabelka navadno 10—12 fl., mošanceljne pa 16—18 fl. štrinjak. Mošanceljni bodo pa gotovo še dražji, kajti lepi so letos, kakor še malokedaj.

Jednako ugodno je čuti iz Gleisdorfa. Tam se muči sedaj 70 tržcev, ki jabelka nakupujejo ter jih pošilja o daleč na Nemško in Švico: Samo mošnega sadja naložili in odpeljali so 200 vagonov. Mošanceljnov imajo kmetje lepih in veliko pa jih ne dajo z rok, ter pričakujejo še večje cene. Sedaj prodaja tu pa tam kateri po 22—26 fl. štrinjak. V Spielfeldu plačujejo lepša jabelka 20 fl. za štrinjak. Na železniški štaciji Wildon so ove dni vagon napolnili z lepimi mošanceljni ter jih odpeljali daleč v Nemčijo v mesto Kiel na Holsteinakem.

Zastran vina in vinske cene poročajo iz Spielfelda sledeče: novo vino Kranzko velja hektoliter 6 fl. 97 kr., Tremmelberger 12 fl., Kapelsak (pri Radgoni) 13 fl. 38 kr., lanski Kapelsak pa 18 fl. 36 kr. zve bres posode.

Od Dravinje poročajo pa tako: vinska trgatov se je letos pri nas obnesla v vsakem obziru slabo: spomladanski mráz, toča, smod in preobilno deževje nam je to zakrivilo. Vina so toraj dobili veliko manje, nekateri le polovico od lani. Boljše je nekoliko pa ne veliko. Cena je slaba uže zaradi tega, namreč 35—45 fl. štrinjak, pa še za ovo troho nihče ne vpraša, ker se preveč ogerškega vina dovaža.

Zrnja so v Gradec pripeljali zadnji čas 2106 meterskih centov, največ iz Ogerskega, namreč 2283 meterskih centov. Sena in slame pa so pretečeni teden manje pripeljali. Toda cena je ostala prejšnja; sena je bilo 523, slame pa 240 meterskih centov.

Živine so postavili na tržišče 326 volov, 47 bikov, 329 krav, 478 telet, 1069 svinj, 9 glav drobnice in 2 konja. Na Dunaj so prodali 70 volov, 22 bikov, 113 krav, v Maribor 8 volov. Cena od 100 kilo žive teže bila je volom 25—30 fl. Krave mlekarice so veljale 48—88 fl.

Iz Dunaja se poroča sledeče od 4.—10. novembra, govedina 50 kilo velja 30 fl. Predivo moravsko nesokdijano 30—68 fl., sokdijano 70—

80 fl., poljako prvo 15—19 fl., drugo 20—30 fl. Konopnina spatinska 15—18 fl., poljska nesokodljana 20—32 fl., skodljana 41—57 fl. Zatiški hmelj 260—270 fl., olavski hmelj 210—200 fl. Deteljno seme 33 fl. Lucerna 28 fl. 50 kilo. Repno olje 18 fl., laneno 20 fl., žnavec 42 fl., slanina povojna 38 fl., maslo 53 fl., strd 18 fl., žolti vosek 62 fl. za 50 kilo.

Dne 13. novembra bil je velik tržni den na dunajskem tržišču. Volov so prignali 2801, od teh je bilo 2599 v hlevih spitanih, 202 pa so prignali s pašnikov. Cena je poskočila, poprek za 1/3 fl. pri meterskem centu. Tržilo se je živahno in so lastniki lahko in dobro prodali vse. Cena je bila volom 58—65 1/2 fl., bikom 49—53 fl., kravam 54—58 fl. od meterskega centa.

Iz Zatiža poročajo, da je hmelj dražji 240—260 fl. Olavski hmelj volja tam 220—230 gl. za 50 kilo.

Dopisi.

Od sv. Jurija pri južni železnici. Dne 15. oktobra t. l. zbralo se je v našem šolskem poslopju mnogo ljudi, ki so ukažnelno poslušali, kar jim je sedanjí vodja sadje- in vinorejne šole v Mariboru, g. Kalman, govoril in razlagal o sadjerejstvu. Pokazali so mu tudi več sadnih sort, katerim pravo ime jim je g. Kalman potem povedal. Radostni smemo reči, da imamo tukaj prekrasen sad od najzvrstnejših jabelenih sort. Pomagovalo k tolikemu uspehu je mnogo vrlih mož. Navreden pa bodi g. dr. Hafner, eden najpridnejših sadjerejcev v srednjem Štajerskem. Veseli nas tudi videti, kako se naši ljudje čedalje bolj zanimajo za sadjerejstvo. Želeti mu je vstrajnosti in uspeha mu ne more zanjkati. Centralnemu odboru kmetijske družbe stajerke pa izrekamo najboljšo zahvalo za podporo, katere blage volje deli vsakej stroki našega kmetijstva.

Dr. Ipavic.

Iz Laškega, 8. novembra 1882. Kakor avgusta in septembra, padalo je tudi meseca oktobra mnogo deža, zlasti v drugoj polovici. Večkrat so bile povodnji ter je 2. oktobra Savinja kipeła čez obrežje, vendar ne povsod, ampak le v nižnjih legah. Škode ni bilo znatne. Snega pa je v planinah mnoga palo, časih do 1500 metrov v nišave. Vkljub temu ni bilo zime in ko se je 31. oktobra zvedrilo, ni pritisnila slana. Trgatev po vinogradih se pa je vrhila vsekoli ob slabem vremenu, in tudi zimska sejatev se je močno zakasnila. Listje ne pada rado s dreves in so toraj ljudje tudi zavoljo stelje v zadregah. Repa in korenje pa je kaj lepo. Lan je zima poškodovala in so pridelki le srednji, konoplje pe so se vrlo obnesle.

Jan. Kastelic.

(G. dr. Klingan) je od deželnega odbora imenovan za vodjo podkvskeje šoli, ki se začne 1. januarja 1883.

(Podružnica Sevnška) je 19. t. m. v gostilni g. Smrekarjeveje zborovala.

(Podkvska šola) v Gradci začne svoj prvi 6mesočni kurz 2. januarja 1883. Deželni odbor je razpisal 10 štipendij à 50 fl. in zraven teh še 15 štipendij, katere so okrajni zastopni ustanovili n. pr. Brežiški, Korjanski, Laški, Radgonski. Prošnje se vlagajo pri deželnem odboru do 1. decembra t. l.

(Lepe Tirolske goveje živine) je sedaj valed grozne nesreče po povodnji mnogo na prodaj. Kdor si je hoče omisliti, naj se poda v Bruneck, Welsberg, Sillian in Lienz ob korško-tirolskeje železnici. Tam poizvé pri župani več. Ljudje nimajo krme in so prisiljeni živino prodati.

(Koledar za kmetovalce) zlasti štajerske izdal je tajnik kmetijske družbe štajerske, g. Fr. Müller. Malokateri koledar ima v sebi toliko zanimivega in podučljivega, ki bi zlasti štajerskim razmeram bilo primerno, kakor ravno ta koledar. Cena mu je 60 kr. Založil ga je Leykam-Josefthal v Gradci. Naslov: Neuer Landwirthschaftlicher Kalender für Steiermark.

(Sadjerejsko društvo) osnovali so vrli domoljubi na slovenskem Štajerskem pri sv. Juriji na južnej železnici. Duša mu je slavni g. Dr. Ipavic! Bog ga živi!

(Sejmi) 24. novembra sv. Marjeta na Penici, 25. nov. Loče, sv. Jurij pri Celji, Kaniza, Ptuj, Wildon, 27. nov. Gnas, 30. novembra Gradec, sv. Andraž v Slov. goricah, Celje, Rogatec, Strass, Verzej, Biselsko, Svičina, 1. decembra Lučane, 4. decembra sv. Barbara v Halozah, na Polji, Konjico, Maribor, Planina, Zeleni travnik.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

Mesta	Pšenica		Rž		Jčmen		Oves		Turčica		Proso		Ajda
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	
Celje . . .	9	—	7 32	5 70	3 98	6 45	5 60	6 50					
Maribor . . .	7	—	4 48	4 80	3 18	4 82	4 50	4 85					
Ptuj . . .	7 40	5	—	4 90	3 10	5 60	6	4 20					
Gradec . . .	7 30	5 40	4 60	3 40	4 60	5	4	—					
Celovec . . .	8	—	6	5	—	3 20	6 50	5	—	5	—	5	—
Ljubljana . . .	8 50	5 60	4 57	3 20	6 90	4 23	6 18						
Ormoč . . .	9 75	7 32	5 70	3 98	6 45	5 60	6 50						
Dunaj . . .	10 10	7 87	8 62	6 25	8 82	8 85	—	20					
Pešt . . .	9 40	7	—	9 60	6	—	6 10	6 82	6 30				

Priloga štajerske kmetijske družbe.

odgovor, ker smo dandanes za različne predmete tako vnosi, da še zato največkrat krivo sodimo in tako rosnice ne govorimo. Svoj materni jezik gojiti in ga ljubiti smo dolžni, kajti na ta način dospemo do one stopne, na kojoj drugi narodi s spoštovanjem zrejo. Je pa morebiti s tem rečeno, da bi morali druge jezike zaničevati? Prava pamet nam pravi, da ne. Kaj bi doslegi narodi, ki imajo skupno domovino, ko bi eden drugega zaničevaje prezirali? Ali ne bi na ta način lastno domovino uničili, za kojoj bi morali v prvi vrsti skrbeti in kojoj bi morali tudi na vsi moč podpirati. Narodi, ki se ne pogajajo in ne razumejo, še vredni niso, da bi jim država pred sovražnikom pomoč in zavetje dala. Takaj ne bomo govorili o narodnem prepiru, ki ima slahne namene; kajti ta je za državo, v koji je več narodov družinih zelo koristen, ker se po njem narodi tako rekoč skušajo, kteri bi skupni domovini več koristil. Ako pa narodni prepir nima to podlage, je vselej projekt, ker le narode razdvoji, ter je oni črv, ki državo uniči. Kaj bi si zamogli lepšega misliti, kakor to, če narodi za svojo državo tako skrbijo, da ima čast in spoštovanje pred svetom? Dolžni smo tedaj svoj materni jezik ljubiti in gojiti, ovači smo izdajalci, za ktere zemlja še prostora imeti ne bi smela; moramo pa tudi tuje kot brate spoštovati, le po takem bo država zamogla zunajnega sovražnika pregnati, naj pride, od kod koli hoče. Na ta način mili domači jezik ljubiti in gojiti, pritem pa druge jezike spoštovati, je naša dolžnost in želimo da bi to tudi v naši mili domovini nam skoraj obilen sad rodilo.

Vas Mutterberg. Was heißt und zu welchem Zwecke soll man seine Muttersprache lieben und pflegen? Wie oft beschäufigt man sich mit dieser schönen Frage und wie selten gelangt man wol zu einem objectiven Urtheile, weil hentutage das Gemüth fast eines jeden von gewissen subjectiven Gründen so sehr schon von vorn hinein für einen bestimmten Gegenstand eingenommen ist, daß sie zu einem richtigen Resultat: nicht gelangen können. Unsere Muttersprache lieben und pflegen sind wir verpflichtet; denn dadurch gelangen wir auf jene Stufe, auf die die Nationen mit Achtung blicken werden. Ist aber hierin ausgedrückt, daß man auf eine fremde Sprache mit Verachtung blicken soll? Die klare Vernunft sagt hiezu ein entschiedenes „Nein.“ Was würden dein Völkler, die verschiedenen Nationen angehören, aber zu einem Staate vereinigt sind, erreichen, wenn sie gegenseitige Anfeindungen an den Tag legten? Würden sie nicht den Ruin ihres eigenen Vaterlandes herbeiführen, daß sie vor den Feinden schützen und für dessen Wohl sie in erster Reihe besorgt sein sollen? Nationen, die sich nicht vertragen, sind gar nicht würdig, daß ihnen ein Schutz von ihrem Staate gewährt würde. Wir wollen daher nicht v in Rational-Streit reden, der eble Zwecke verfolgt; denn ein solcher ist für einen Staat, in dem mehrere Nationen wohnen, vom großen Vortheile, weil in einem

solchen die Nationen gleichsam wetterfeu, ihrem gemeinsamen Vaterlande zu nützen. Hat der Rationalist nicht eine solche Grundlage, so ist er jederzeit fluchwürdig; denn er entweicht die Völker und ist daher der nagende Wurm, der den betreffenden Staat vernichtet. Was gibt es denn schöneres, als wenn alle Nationen eines Staates in erster Linie dafür sorgen, daß das gemeinsame Vaterland von anderen Staaten Achtung genießt! Wir müssen unsere Muttersprache pflegen; denn sonst sind wir Verräther, für die die Erde keinen Raum haben soll; wir müssen aber auch Andersprechende achten und sie als Brüder betrachten, dann kann ein solcher Staat den äußeren Feind zu Boden strecken, mag er kommen woher er will. Auf solche Weise die theuere Sprache, die uns die Mutter gelehrt, zu lieben und zu pflegen, dabei aber andere Sprachen achten, dies ist die Sache eines jeden vernünftigen Menschen und möge solches auch unserem theueren Vaterlande bald reichliche Früchte tragen.

Gospodárske styari!

(Konje k opati.) Konja ohladiti, ga promotiti od kopita do kolenj nikoli ne škoduje, konj se ne prehladi lahko na ta način, ravno tako tudi ne škoduje konju vmitati mu z roko spodnja dela noge z merzlo vodo. Če se pa žene konja v vodo, treba je gladati, da se trebam hitro ne zmoči, ker to napravlja konjem pogostoma grižo. Vedno je treba skrbeti, da se premočene noge dobro z roko obrisejo, da ne ostane v dlaki preveč vode, da ne odtaka polagoma na steljo, kjer stoji konj, in se tako stelja ne premoči, in sparjene mokre stelje konja preveč ne ohladi. Pametno je vmiti in ohladiti konja po nogah, ko pride domu, preden ga denejo v hlev. S tem se doseže, da so konji, kteri so morda letali, še gorki, da se jim blato ni še prisušilo, in če so jim pluča še vroča, da se sprehajajo še nekoliko časa v čistem zraku, preden jih priženejo v hlev, kjer je vedno toplejše in zrak še nezdravjeji. Če so kopita ali spodnji del nog umazani, bodisi še mokroblatni ali pa suhi, v hlevu se ne smejo snažiti, ker napravi še hlev mokroten, ali pa se zrak onesači s prahom, oboje je konjem škodljivo. Konji se prehladijo nar lažje, če mirno v hlevu stojijo, in se potem z vodo vmitajo; toraj svetovati je, konj ne voditi pozneje iz hleva jim vmitati nog, temuč umijejo naj se preden jih denote v hlev, ko pridejo od dela domu.

(Sedaj je čas gnojiti travnika.) Večkrat je že bilo rečeno, da je nar boljše potrositi travnik z gnojem v jeseni; ker pa so travniki v jeseni večidel premočeni, toraj možvirnaši, svetovati je čakati mraza, da je gornja zemlja zmrznena, in koleša ne delajo travni na zemlji. Pogosti dež ali snog po simi vsa mastna dela iz gnoja v zemljo spravi, in ga redno razdeli, semljasta dela gnoja pridejo tudi na travnik, in se zedinijo z

gnojno zemljo, ter rušinjno pomnožijo in pomagajo, da tem boljše seno raste. Nekteri se bojijo; da se močno sprani gnoj v globocino zemlje zgubi, da korenine trave ne pridejo do njim namenene gnoja, pa po krivici, ker rušinja sama že obdrži ves gnoj, in če ga zares uide nekoliko globlje, ga spravi mokrota pozneje na verh, ko ga trava potrebuje, in tako se gotovo ne zgubi ničesa, kar je rastlinam dostojno. Če pa ni mogoče gnojiti travnikov v jesen, naj bodisi vzrok kar hoče, svetovati je gnoj napeljati in potrositi, prav rano v začetku spomladi, bolje pa še zadne dni zime, ker vreme spomladi je spremenljivo, večidel že preveč suho, da bi dobil gnoj dovolj mokrote, ktere mu je treba, da se zediní z zemljo in da toraj travo dobro goji.

(Da vino ne plesni (kani.) Da nam vino ne postane plesnjiv (kanasto) se obvaruje na sledeči način. Napolni se ne ravno velik sod z plesnjim vinom, vlije se na 100 litrov vina $\frac{1}{2}$ litra dobrega laškega (olivnega) olja, kterega je treba popred dobro zmešati z limoninim sokom. Sod z vinom se potem večkrat in dobro prevali, in se napolni potem s vinom do polnega. Če se vino obstoji, zbere se olje na verhu vina, in zvrne seboj vse plesnjivost in vse druge dele vina, ktere mu napravljajo navadno slab okus in gnjusen duh. V štiri in dvajset urah je vino čisto; odpraviti se mora toraj olje, ktero plava na verhu. To se naj ložje napravi, če se nalije prav po lahko po ročkah (malem trahatarju) sod z vinom in tako iztoče olje in vse nesnage, ktere je vzelo olje saboj čez sod, in vino vstane čisto.

(Sadne drevesa si naročite sedaj.) Opominjamo kmetovalce, da naj se ne mudijo naročiti si sadnosnih dreves za prihoduje leto. Dreves zi naročiti zgodaj, ni še nikoli škodovalo. Pervo se jih lahko še dobrih zbere, spomladi pa se že dobijo večidel zbirki, lahko se sedaj tudi še porazvé, kake drevesa so pristojne zemlji, kamor jih mislimo saditi, in kar je nar več vredno, dobijo se sedaj še nar močnejša in nar boljša drevesca. Nadalje se sadijo take drevesca prav ugodno že v jeseni, če pa vreme tega ne dopuša, spravijo se drevesca v kraje, ki so mraza zavarovane, ter se korenine obdajo z zemljo v ktero se morejo saditi spomladi. To pa je močno ugodno dobremu rastenju takih mladih drevesc. Koliko je sadnih vertov, kjer vertnarji drevesca izkopljeje, ali izrajuje še le spomladi, ko gre sok že v gornje dele dreves, take mladice so potem nekoliko dni na poti, in drevesce terpi nar večkrat toliko, da ga z nar večim trudom komaj spravimo, da se prime, raste pa gotovo slabo. Če pa je treba imeti z mladim novosajenim drevescom truda, da se prime, ali pa, da bi vsaj količkaj rastle, tako drevesce je že od mladosti slabo, toraj tudi pozneje ne donaja dobrega sadu.

Razne stvari!

(Ođlikovanje.) Gosp. dr. Valentin Müller, stolni proš in mnogoletni vodja družbe sv. Mohorja odlikovan je z redom železne krone tretje vrste.

(Nove žandarske postaje) dovoljene so za Pragarsko in pri sv. Jurji na Plesnici.

(Deržavni zbor.) Cesarjevo ročno pisanje skliče deržavni zbor na 5. decembra. V dnevnem redu prve seje je drugo branje postavé od vlade pripravljene, ktera ravna o popravljenji in pomnoženji obertnjakega réda.

(Seminar v Bozni.) Bozniški vradni list priobčuje narvišjo sklenitev, da naj se napravi staroverski seminar (alumnat) za duhovne v škofijah Sarajevo, Mostar in dolni Tuzla, da bi se tam izobražili duhovniki za svoj poselj. Ravno tako tudi nam naznani Bozniški vradni list: imenovanje udov metropolitanskega konzistorja gerške staroverske škofije v Sarajevo.

(Smodnikov magacin razdjan.) Sedemnajstega tega mesca trešilo je v smodnikov magacin v Skutari. Velik pok je bil in cel del mesta jel je goreti. V zadnih dvajset letih se je tam ta nesreča pripetila že trikrat. Leta 1874 kriva je bila nesreča Turška nemarnost, ktera je že pregovorna, ker vpeljali so bliskavod (magnet) naravnost v smodnikov magacin. Takrat bilo je vsmertelnih 100 ljudi.

(Nevesta kraljeve kervi.) Trinajstega tega mesca poročena je bila deklica, kteri je bil preded polski kralj Sobieski s pomočnikom (kselom), kteri strehe s ploščami krije, v farni cerkvi v „Georgswalde“. Njeni ded grof Jakob Sobieski je prišel leta 1831 v Prago, ko se je polska revolucija že nekoliko umirila, je zapustil svojo domovino. Njegov sin oženil se je z revno deklico nezlahtnega stanu. Teh dveh bila je ta hčerka, ktera si je prislužila svoj vsakdanji kruh s tkanjem s-svojimi rokami v Gersdorferski tkavski fabriki.

(Nar večja terta na zemlji.) V graškem vertu v Hamon-courtu raste terta vsajena leta 1769. Njene veje (smemo tako jih imenovati) imajo dolgost 30 metrov, in donajajo na leto dobrega černega grozolja 30.000 frankov (enako 13.090 goldinarjev) vrednega. Kraljica Viktorija podarila je vižtek te terte princesini Pawel Ramiingen.

(Nenavaden blagoslov iz nebes.) V Traiskirchen pri Baden-u na dolno Avstrijskem je dobila žena revnega malega kmeta (pri nas polgruntarja ali kajšerja) 73 let stara Ana Täubler pretečen teden dvojčike, dva dečka; ktera sta popolnoma zdrava, in je upati da bota živelja. Oče Janex Täubler star je 86 let. Mož in žena, ktera imata neizrečeno veselje, da se jima je pomnožila družina za dva dečka, nista dobila že trideset let otrok. Starčeka imata še sina 45 let starega, in hčer 38 let staro, ktera ima 18 otrok.

(Nov vinsk sovražnik.) Iz „Champagne“ se nam poroča, da je tam nastal tertam hujši

sovražnik, kakor tertna uš, to je goba, ki se more viditi samo z mikroskopom (to je perspektiv ki kaže vsako reč več tisočkrat večjo kakor je v resnici) ta goba se vreduje v Pernospore. Ta goba ali plesnivost je še veliko hujska kakor filoksera (tertina uš.)

(Vlada namenja priporočiti postavbe za domovje (Heimstättengesetz). Notrajno ministerstvo, kmetijsko ali poljedeljsko ministerstvo, in vladna namestništva obravnavajo namenjeno postavbo, in naj važnejše vprašanje je, kaj se ne sme prodati kmetu, pri eksekucijah od grunta, orodja, in živine. V prihodni seji pa te postavbe ne bodo predlagali, toraj vam kmetom, kateri ste morda zadolženi za zdaj se ne bo še pomagalo.

(Grozoviti samomor.) V Modli-u v moravskem novem mestu vteklui si je knap (jamni delavec) dinasnito patrono v usta, in jo je zažgal. Celo zgorno truplo mu je patrona raztergala na drobne kosce.

(Stari ljudje.) Pretečno leto umrlo je na Avstrijskem okoli 2000 ljudi starih več kot 90 let in več kot 16.000 ljudi starih čez 80 let. 99 let starih je bilo 19 mošev in 24 žen, 100 let doseglo je 14 mošev in 28 žen, čez sto let starih je bilo 25 mošev in 43 žensk. Nar več starih ljudi je bilo na Tirolskem, Štajerskem v Dalmaciji in na dolnjo Avstrijskem posebno pa na Dunaju.

(Nemška šola v Pickerdorf.) To šolo obiskujejo tri in sedemdeset otrok, morali so pa nekaterim obiskanje te šole odreči, ker nimajo dovolj prostora.

(Odbor gorno Avstrijskega kmetškega društva) prosi, da naj bi se odpravil ali vsaj polajšal vžitni davek, in da naj bi se pomanjšale tarife za majhine reči pri železnicah.

(Pl. Otto Manteuffel) naključni predsednik pruskega ministerstva umrl je v Berlinu 27. t. m.

(Mir se nam privsaki priložnosti pridga) posebno takrat, ko je treba dovoljenja večjih stroškov za vojaščino. Resnično stanje pa nam kaže ravno nasproti temu zagotavljenju, da se bližamo vojski. Moskovski vedomnosti pravi, da je ruska kavalerija tudi v miru v stanju vojske, toraj vedno pripravljena za vsak napad. „Post“ nemški časnik pravi, da nam ni varno mirno gledati, če se na Ruskem pripravljajo tako za vojsko.

(Nemška šola.) Slovensko nacionalni časniki so se sicer na vso moč napanjali dokazati, da je nemška šola v Sevnici, katero je napravilo šolsko društvo, in gospodje doktor Ausserer in doktor O. Reiser čisto nepotrebna. Kako pa naši umetni in brihni kmetje poslušajo to prvaško zlobodranje, kaže nam nar bolj to, da ima mala Sevniska šola že 33 učencev, Za začetek je to gotovo prav pošteno število.

(O genj.) Hiša in kmetijska poslopja so pogorela v Gobecu posestniku Janezu Zimmermanu. Škoda ima ta posestnik tri do štir tisoč goldinarjev, zavarovan pa ni bil, toraj mora trpeti sam vso škodo.

(Zgorela) je deklica Jožefa Arlič iz Verneze 26. t. m. pri pastirjih, kateri so zakurili po navadi. Približala se je namreč ognju preveč, zažgala se

ji je obleka, in zgorela je reva tako, da je ni bilo več spoznati.

(Kakose na Ruskem godi.) Če bi vam ljubi kmetje ne priporočali vaši pervaki vedno Rusko, če bi ne bilo romanja slovanskih pervakov v Moskvo, gotovo bi mi ne izgubili besedice o tem, kar drugi časniki pripovedujejo. Ker se pa vam Rusija vedno priporoča, kakor odresiteljca Slovanov, čemo vam v kratkem povedati, kako se tam godi. Vlada je prikrtila študentom na višjih šolah vse njihove pravice, katere imajo študentje po vsih državah. Zato začeli so se študentje vpirati. celo v carskem mestu Petrogradu, in prišlo je tako dalječ, da so morali priti vojaki raztrošiti nemirne študente, koliko nadopolnih mladenčev moralo bo zopet iti v Sibirijo in zakaj? Samo zato, ker so se rederznili zahtevali pravic, katere ima vsak derzavljan po celi Evropi, in še ne posebnih pravic, katere dandanes uživajo študentje na višjih šolah po celem izobraženem svetu. Če se godi študentom kakor olikaniam tako slabo, kako pa se ravna s revnimi kmetom, kateri ne pozna postav. Toraj pozor! ne poslušajte romarjev, ki hodijo v Moskvo iskati svoje časti in svoje koristi, vas pa bi radi spravili pod rusko palico. V naši močni in mogočni Avstriji vam se godi vedno bolje kakor na Ruskem, kjer vam bi korpal vedno a palico žugal. Kake goljufje se godé tam, tega danes vam ne bomo pripovedovali, ker nimamo prostora, pa toliko vam povemo danes, da se tam dan na dan xvé, da so naj višji in naj nižji vradniki goljufi, ker časopisi nam poročajo vedno, tu so goljufali vlado za toliko, tam pa za toliko milijonov. Kje in koliko, čemo vam poročati prihodnič.

Selitev.

Naznanjam vdano da sem se preselil danes ter prestavil

lekarnico „Marija pomaj“
(Apotheke zur „Maria Hilf“)

iz Kartinove hiše na velikem tergu v svojo lastno hišo koj nasproti (popret Kranova hiša) in prosim vse, da mi ohranijo še naprej svojo zaupanje.

Spoštovaje

J. Kupferschmidt.

Suba in frišna
borovčeva derva
 kupuje
 plinova fabrika v Celji.
 17—1 (Gasanstalt in Cilli.)

Naznanila!

Koristne ročne lampe
 za petrolij

iz vlitega železa z mesingastim verti-
 lom (šrafom), prav dolgo trpi, če se preverne petrolij
 ne lteče, in gori naj se položi na kako stran je li mogoče,
 za ruho v hiši, v kleti, v hlevu, v fabrikah, in v delavnicah
 splohne.

Lampe iz vlitega železa za kčape (Grubenlampe)
 za olje ali mešanico s oljem in petrolijem, pri kateri tudi ne
 more nič lteči priporoča po ceni za eno 2 gid. 50 kr., za
 dvanajst (ducent) 25 gid. iz zaloga, da se denar odrajta pri
 pošti ali železnici.

Arnold Adamy,
 na Dunaju (Wien IV. Neumühlgasse 20).

Prospekte in mnogoverstna priporočila pošilja brez
 poštnine (franco.)

Zajčje kože frišne ali suhe
 prve baže (I. Qualität), ovčjo
 volno kolikor jo je kupuje;
 nar novejše in lepše melirane

ZIMSKE KAPE
 od 80 kr. višje,
 terde in mehke

KLOBUKE
 od 1 fl. 90 kr.,
 lepe klobuke po modi leta 1883,
 klobučarske čevlje
 prodaja cenejši kakor povsod, in
 preakerbi vse poprave 18—2

C. WOLF v CELJI
 Železniske ulice 162.

Važno za gospodinje!

Ne mislite, da boljše

KAVO

in boljše kup dobite, če je okaravnost od
 velikih zalog to je iz Hamburga ali Tersta
 kupite, kot pri nas.

Mi dva prodajava kave kil: po
 goldinarji in višje; Kilo za goldinar in
 20 kr. prodajava prav dobro in lepo
 dišečo. Tudi

čaj (Thee)

prodajava po stari ceni od 5 goldinarjev
 in višje, akoravno je davk večji. 5 kilo
 in več skupaj po pošti pošiljava še cenejši.

Walland in Pellé,
 v Celju,
 na velkem trgu in v poštni ulici.

JANEZ JELENC
 v Celji,
 poštna ulica hišna številka 28

priporoča se za kupovanje neoddelanih
 kož, in sicer: od kune, lisic, vider,
 dihurjev, divjih maček, od zajcev, do-
 mačjih zajcev in jazbecov, plačuje jih
 15—3 po najvišji ceni.

Gnojni gips
 (višnjev).

ki ima 97% kristaliziranega trepljenokislega apna.
 ki je za polja, katerim apna manjka prav dobro, in za
 detelo, za travnike, za hleve nastiti in posipati gnoj.
 tudi ga je dobro mešati med gnojnico, ta gips prav
 po ceni prodaja

Betriebsleitung des Vorderbrühler Gyps-Bergbaues
 Post: Müdling, Südbahn.